

Sygn. akt II AKa 131/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 września 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, II Wydział Karny, w składzie:

Przewodniczący:	SSA Piotr Feliniak
Sędziowie:	SA Izabela Dercz SO del. Sławomir Wlazło (spr.)
Protokolant:	sekr. sądowy Jadwiga Popiołek

przy udziale H. T., Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej w Łodzi

po rozpoznaniu w dniu 18 września 2014 r.

sprawy

K. P.

oskarżonego z art. 258 §1 kk, art. 69a §1 w zw. z 54 §1 w zw. z 7 §1 w zw. z 6 §2
w zw. z 37 §1 pkt 1 i 5 kks

D. K.

oskarżonego z art. 258 §1 kk, art. 69a §1 w zw. z 54 §1 w zw. z 7 §1 w zw. z 6 §2
w zw. z 37 §1 pkt 1 i 5 kks

M. S.

oskarżonego z art. 258 §1 kk

T. K.

oskarżonego z art. 258 §1 kk

R. P.

oskarżonego z art. 258 §1 kk

na skutek apelacji wniesionej przez obrońców

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 28 lutego 2014 r., sygn. akt IV K 170/11

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. uchyla rozstrzygnięcia:

a) z punktu 3 o orzeczeniu kary łącznej wobec oskarżonych D. K. i K. P.,

b) z punktu 4b o warunkowym zawieszeniu wykonania kary łącznej orzeczonej wobec oskarżonych D. K. i K. P.,

c) z punktu 5 o oddaniu oskarżonych D. K. i K. P. pod dozór kuratora sądowego;

2. uniewinnia oskarżonych K. P., D. K., M. S., T. K., R. P. od popełnienia czynu z art.258§1 k.k. przypisanego w punkcie 1 i w tym zakresie kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa;

3. oskarżonych D. K., K. P. w miejsce czynu przypisanego w punkcie 2a uznaje za winnych tego, że w okresie od 8 kwietnia 2010r. do 10 maja 2010r. działając wspólnie i w porozumieniu, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru i w zamiarze aby inna osoba dokonała czynu zabronionego, poprzez udział, co najmniej dwukrotnie, w czynnościach załadunku napojów spirytusowych do pojazdu mechanicznego w ilości nie mniejszej niż 2100 litrów - w tym przewożąc w dniu 10 maja 2010r. 100 litrów takiego napoju, wyrobionego niezgodnie ze sposobem produkcji, warunkami technologicznymi i parametrami jakościowymi udzielili nieznaney osobie pomocy we wprowadzeniu do obrotu takich napojów alkoholowych to jest popełnienia czynu z art.18§3k.k. w zw. z art.42 ust1 ustawy z dnia 18 października 2006r. o wyrobie napojów spirytusowych oraz o rejestracji i ochronie oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych (Dz.U.2013 poz.144) w zw. z art. 12k.k. i za to na podstawie art.19§1 k.k. w zw. z art. 42 ust1 ustawy z dnia 18 października 2006r. o wyrobie napojów spirytusowych oraz o rejestracji i ochronie oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych (Dz.U.2013 poz.144) wymierza każdemu z tych oskarżonych karę grzywny w wysokości 300 (trzystu) stawek dziennych określając wysokość stawki na 30 (trzydzieści) złotych;

II. utrzymuje wyrok w mocy w pozostałej części;

III. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adwokata T. L. 738 (siedemset trzydzieści osiem) złotych tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu oskarżonemu T. K.;

IV. zwalnia oskarżonych D. K. i T. P. od kosztów sądowych związanych z postępowaniem przed sądami I i II instancji.

Sygn. akt. II AKa 131/14

UZASADNIENIE

K. P., D. K., M. S., T. K. i R. P. zostali oskarżeni o to, że:

I. w okresie od 8 kwietnia 2010 roku do dnia 10 maja 2010 roku w W., działając wspólnie i w porozumieniu brali udział w zorganizowanej grupie mającej na celu popełnienie przestępstw skarbowych polegających na produkcji poprzez odkażanie zanieczyszczonego spirytusu alkoholu etylowego przeznaczonego do spożycia oraz jego magazynowanie i przeładowywanie celem sprzedaży,

to jest o czyn z art. 258 § 1 k.k.

II. w okresie od 8 kwietnia 2010 roku do dnia 10 maja 2010 roku w W., działając w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru w warunkach zorganizowanej grupy opisanej w pkt I, działając wspólnie i w porozumieniu przy wykorzystaniu linii technologicznej wyprodukowali i magazynowali poza składem podatkowym co najmniej 14.125 litrów alkoholu etylowego nieskażonego naruszając warunki zastosowania procedury zawieszenia akcyzy określone w ustawie z dnia 6 grudnia 2008 roku o podatku akcyzowym (Dz. U. z 2009 r., nr 3, poz. 11 ze

zm.), powodując uszczuplenie należności publicznoprawnej dużej wartości nie odprowadzając podatku akcyzowego w kwocie co najmniej 665 570,00 zł,

to jest o czyn z art. 69a § 1 k.k.s. i art. 54 § 1 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt 1 i 5 k.k.s.

Wyrokiem z dnia 28 lutego 2014 r. Sąd Okręgowy w Łodzi (w sprawie o sygnaturze akt IV K 170/11)

1. w miejsce pierwszego z zarzucanych oskarżonym czynów, uznał K. P., D. K., M. S., T. K., R. P. za winnych tego, że w okresie od 8 kwietnia 2010 roku do dnia 10 maja 2010 roku w Ł., W. i innych miejscowościach na terenie kraju, działając wspólnie i w porozumieniu brali udział w zorganizowanej grupie mającej na celu popełnianie przestępstw polegających na odkażaniu alkoholu etylowego skażonego, wyrabianiu napojów spirytusowych znacznej wartości bez wymaganego wpisu do rejestru oraz niezgodnie ze sposobem produkcji, warunkami technologicznymi i parametrami jakościowymi w rozumieniu art. 42 ust. 1 ustawy z dnia 18 października 2006 roku o wyrobieniu napojów spirytusowych oraz o rejestracji i ochronie oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych i wprowadzaniu tak wytworzonych napojów spirytusowych do obrotu, którym to zachowaniem wyczerpali dyspozycję art. 258 § 1 k.k. i na podstawie art. 258 § 1 k.k. wymierzył każdemu z oskarżonych karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności;

2. w zakresie drugiego z zarzucanych oskarżonym czynów:

a. - M. S., T. K. i R. P. uniewinnił od jego popełnienia;

b. - D. K. i K. P. uznał za winnych tego, że w okresie od 8 kwietnia 2010 roku do 10 maja 2010 roku, działając wspólnie i w porozumieniu, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru i w zamiarze aby inna osoba dokonała niżej opisanego czynu zabronionego - poprzez udział, co najmniej dwukrotnie, w czynnościach załadunku napojów spirytusowych do pojazdu samochodowego ułatwili, zaś w dniu 10 maja 2010 roku poprzez ponadto udział w transporcie samochodem stu litrów napojów spirytusowych, w trakcie którego zostali zatrzymani przez funkcjonariuszy policji, usiłowali ułatwić nieustalonej osobie dokonanie czynu zabronionego polegającego na odkażaniu alkoholu etylowego skażonego, wprowadzeniu do obrotu napojów spirytusowych o znacznej wartości, co najmniej 80.000 (osiemdziesięciu tysięcy) złotych, uprzednio wyrobionych niezgodnie ze sposobem produkcji, warunkami technologicznymi i parametrami jakościowymi w rozumieniu art. 42 ust. 1 ustawy z dnia 18 października 2006 roku o wyrobieniu napojów spirytusowych oraz o rejestracji i ochronie oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych (t. j. Dz. U 2013, poz. 144) i bez wymaganego wpisu do rejestru, to jest popełnienie czynu zabronionego wskazanego w art. 12a ust. 2, 13 ustawy z dnia 2 marca 2001 roku o wyrobieniu alkoholu etylowego oraz wytwarzaniu wyrobów tytoniowych (Dz. U. nr 31 poz. 353 ze zm.) i art. 42 ust. 3 oraz art. 44 ust. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 roku o wyrobieniu napojów spirytusowych oraz o rejestracji i ochronie oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych (t. j. Dz. U 2013, poz. 144), którym to zachowaniem wyczerpali dyspozycję art. 18 § 3 kk w zw. z art. 12a ust. 2, 13 ustawy z dnia 2 marca 2001 roku o wyrobieniu alkoholu etylowego oraz wytwarzaniu wyrobów tytoniowych (Dz. U. nr 31 poz. 353 ze zm.) i art. 42 ust. 3 oraz art. 44 ust. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 roku o wyrobieniu napojów spirytusowych oraz o rejestracji i ochronie oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych (t. j. Dz. U 2013, poz. 144) w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 12 k.k. i za to na podstawie art. 42 ust. 3 ustawy z dnia 18 października 2006 roku o wyrobieniu napojów spirytusowych oraz o rejestracji i ochronie oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych (t. j. Dz. U 2013, poz. 144) w zw. z art. 11 § 3 k.k. i art. 19 § 1 k.k. oraz art. 33 § 2 k.k. wymierzył D. K. i K. P. kary po 7 (siedem) miesięcy pozbawienia wolności oraz kary po 40 (czterdzieści) stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 20 (dwudziestu) złotych,

3. na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. wymierzył oskarżonym D. K. i K. P. kary łączne po 9 (dziewięć) miesięcy pozbawienia wolności,

4. na podstawie art. 69 § 1 k.k. i art. 70 § 2 k.k. warunkowo zawiesił wykonanie kar pozbawienia wolności:

- wobec oskarżonego T. K. na okres 3 (trzech) lat próby;

- wobec oskarżonych M. S. i R. P. na okres 4 (czterech) lat próby;
- a także kar łącznych wobec oskarżonych D. K. i K. P. na okres 3 (trzech) lat próby;

5. oddał oskarżonych pod dozór kuratora w okresie próby;

6. orzekł przepadek dowodów rzeczowych, zaliczył oskarżonym D. K. i K. P. okresy zatrzymania na poczet kar grzywny, a nadto orzekł o kosztach zastępstwa procesowego i kosztach sądowych.

Powyższy wyrok zaskarżyli obrońcy oskarżonych.

W apelacjach wniesionych na korzyść **K. P. oraz D. K.**, zaskarżonemu orzeczeniu zarzucono:

- obrazę przepisów prawa procesowego:

* poprzez dokonanie ustaleń faktycznych w zakresie czynu z zarzutu pierwszego, wyłącznie w oparciu o materiał niejawny, którego charakter i treść powodowała, że nie powinien być on objęty klauzulą tajności, a w konsekwencji zostało naruszone prawo oskarżonych do obrony;

* poprzez dowolną ocenę dowodów polegającą na przypisaniu oskarżonym udziału w zorganizowanej grupie przestępczej, w sytuacji gdy zebrany materiał był wieloznaczny, zawierał nieostre określenia mogące prowadzić do odmiennych interpretacji i nie podlegał weryfikacji co do źródła pochodzenia;

* poprzez przyjęcie w odniesieniu do czynu zarzucanego oskarżonym w punkcie 2 aktu oskarżenia, że dotyczył on „napoju spirytusowego”, podczas gdy przewożony środek ze względu na swój skład chemiczny nie stanowił napoju spirytusowego w rozumieniu obowiązującego prawa;

- błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na przyjęciu, że K. P. i D. K. brali udział w zorganizowanej grupie przestępczej oraz usiłowali ułatwić niezidentyfikowanej osobie dokonanie czynu zabronionego polegającego na odkażeniu alkoholu etylowego, podczas gdy materiał dowodowy nie pozwalał na przyjęcie takich wniosków;

- z ostrożności procesowej, obrońca podniósł także, iż kary wymierzone oskarżonym są rażąco niewspółmierne.

W konsekwencji obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie K. P. i D. K. od czynu zarzucanego w punkcie I, a w zakresie drugiego z zarzucanych im czynów, zmianę jego kwalifikacji prawnej i przyjęcie, iż oskarżeni wypełnili dyspozycję na art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 12a ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2001 r. o wyrobieniu alkoholu etylowego oraz wytwarzaniu wyrobów tytoniowych i wymierzenie kar z uwzględnieniem okoliczności łagodzących i przy zastosowaniu art. 54 k.k.

Alternatywnie, obrońca złożył wniosek o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

W uzasadnieniu apelacji wskazano, iż zasadniczą i niemal wyłączną podstawę ustaleń faktycznych w sprawie stanowił materiał niejawny, co do którego niezasadnym było utrzymywanie klauzuli poufności albowiem nie zostały spełnione przesłanki wskazane w art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 5.08.2010 r. o ochronie informacji niejawnych, uzasadniającej objęcie określonych materiałów klauzulą „poufne”. Konsekwencją powyższego był ograniczony dostęp obrońców i oskarżonych do wskazanych materiałów, utrudniona, a nawet niemożliwa (z uwagi na ilość) ich analiza, utrudniony dostęp do uzasadnienia wyroku i w konsekwencji do sformułowania apelacji. Skarżący podniósł także, iż zgromadzony w kancelarii tajnej materiał nie został opracowany w odpowiedniej formie procesowej (miał cechy notatek urzędowych), a nadto nie poddawał się weryfikacji z uwagi na niemożność ustalenia jego źródeł osobowych. W ocenie obrońcy, również Sąd w uzasadnieniu wyroku nie dokonał analizy całości (a jedynie fragmentów) materiału dowodowego, co dodatkowo utrudnia jego kontrolę i weryfikację. Ponadto, zdaniem skarżącego, z bezspornych okoliczności dotyczących znajomości pomiędzy oskarżonymi, wątpliwej wartości materiałów tajnych

nie zweryfikowanych innymi dowodami, nie sposób wnioskować o udziale w zorganizowanej grupie przestępczej. Autor apelacji zakwestionował także zakwalifikowanie przewożonego przez K. P. i D. K. płynu do kategorii napojów spirytusowych, podnosząc, iż w jego składzie był środek chemiczny dyskwalifikujący ten płyn do spożycia, a zatem produkt ten nie spełniał ustawowych kryteriów napojów alkoholowych czy spirytusowych. W konsekwencji wadliwe było zastosowanie do zarzucanego oskarżonym czynu przepisów ustawy z dnia 18.10.2006 r. o wyrobie napojów spirytusowych oraz o rejestracji i ochronie oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych. W ocenie skarżącego brak również dowodów, wskazujących, by K. P. i D. K. poza załadunkiem i przewozem, obejmowali swym zamiarem także pomoc w odkazaniu alkoholu. Obrońca zakwestionował także przypisanie oskarżonym czynu w odniesieniu do alkoholu „znacznej wartości”.

Obrońca **M. S.** wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego od popełnienia zarzucanego mu czynu wypełniającego dyspozycję art. 258 § 1 k.k. wskazując na błąd w ustaleniach faktycznych i obrazę przepisów prawa materialnego poprzez dokonanie niejednolitej wykładni przepisu art. 258 § 1 k.k.

W uzasadnieniu skarżący podniósł, iż Sąd nieprecyzyjnie określił katalog przesłanek pozwalających zachowanie oskarżonego zakwalifikować jako udział w zorganizowanej grupie przestępczej. Z materiału dowodowego (zarejestrowanych rozmów telefonicznych) nie wynika, by oskarżony M. S. wypełnił podmiotowe znamiona art. 258 § 1 k.k..

Obrońca **T. K.** wnosząc o zmianę zaskarżonego orzeczenia i uniewinnienie oskarżonego (ewentualne uchylene wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania), zarzucił orzeczeniu Sądu Okręgowego błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, iż T. K. brał udział w zorganizowanej grupie przestępczej.

Obrońca wskazał, iż nie sposób przyjąć istnienia zorganizowanej grupy przestępczej, jeśli w ramach tej struktury nie zostało popełnione żadne przestępstwo. (skarżący podniósł, że skazując współoskarżonych K. P. i D. K. z art. 258 § 1 k.k., Sąd jednocześnie z opisu przypisanego im przestępstwa skarbowego wyeliminował popełnienie go w warunkach grupy przestępczej). Ponadto, cechą grupy jest jej zorganizowanie, widoczny stopień powiązań hierarchicznych, ustalone przywództwo, podział zadań i planowanie przestępstw. Nadto, od strony podmiotowej warunkiem koniecznym przypisania przynależności do zorganizowanej grupy przestępczej jest umyślność zachowania (świadomość zarówno istnienia grupy, jak i swego w niej udziału).

W apelacji wniesionej na korzyść **R. P.**, jego obrońca domagając się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego, podniósł, iż orzeczenie Sądu I Instancji zostało wydane na podstawie błędnych ustaleń faktycznych polegających na przyjęciu, iż R. P. brał udział w zorganizowanej grupie przestępczej, a nadto doszło do naruszenia przepisów procedury poprzez rozstrzygnięcie wątpliwości na niekorzyść oskarżonego i nieuzasadnioną odmowę wiarygodności spójnym i konsekwentnym wyjaśnieniom wszystkich oskarżonych negujących istnienie grupy przestępczej.

Skarżący wskazał, iż brak jest dowodów, że oskarżeni stworzyli strukturę o określonych zasadach hierarchii, dyscypliny, podziale ról, realizującą wyznaczone zadania i co istotne – by mieli świadomość zarówno istnienia takiej struktury, jak i swego w niej udziału.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje :

Wniesione przez obrońców środki odwoławcze okazały się uzasadnione w stopniu skutkującym koniecznością modyfikacji zaskarżonego orzeczenia.

Wspólny dla wszystkich apelujących zarzut błędu w ustaleniach faktycznych polegającego na przypisaniu oskarżonym udziału w zorganizowanej grupie przestępczej znalazł potwierdzenie w toku ponownej analizy materiału dowodowego i jego weryfikacji przez Sąd II instancji. Zarzut błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku jest słuszny, gdy skarżący przytoczy okoliczności świadczące o tym, że przy wyrokowaniu pominięto istotne dowody, naruszone zostały zasady prawidłowego rozumowania albo też Sąd nie stosował się do wskazań wiedzy, doświadczenia

życiowego lub zasad logicznego rozumowania. W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy pomimo prawidłowego ustalenia okoliczności i przebiegu poszczególnych zachowań, ostatecznie – w zakresie przypisania odpowiedzialności za przestępstwo z art. 258 § 1 k.k. - wyciągnął z nich nieprawidłowe wnioski.

Kluczową kwestią, która pozwala odróżnić luźny związek kilku sprawców od grupy przestępczej, jest ustalenie stopnia porozumienia i zorganizowania całej struktury. W przypadku grup przestępczych, odmiennie bowiem niż przy tradycyjnym współsprawstwie, poszczególni członkowie pełnią określone, ustalone wcześniej role. Istnieją pomiędzy nimi więzy świadczące o trwałości porozumienia i pewnej hierarchii. Poszczególni członkowie grupy muszą znać cele jej działania i uczestniczyć w ich realizacji, a także porozumiewać się między sobą w kwestiach dotyczących organizacji przestępstw, ich przygotowania, wykonania, a także w kwestiach ewentualnych rozliczeń po popełnieniu przestępstwa. Choć nie jest wymagany stały skład grupy, a jej członkowie mogą popełniać przestępstwa w różnych układach personalnych, łączyć ich musi wspólna chęć i gotowość popełniania przestępstw oraz działania na rzecz grupy. Jak podkreśla się w orzecznictwie „branie udziału” w zorganizowanej grupie przestępczej może polegać na przynależności do grupy, akceptowaniu zasad, które nią rządzą, wykonywaniu zadań ustalonych przez osoby z kierownictwa grupy, wspólnych akcjach przestępczych, planowaniu, spotkaniach organizacyjnych, udzielaniu członkom grupy pomocy w realizacji celów. Obejmuje także udział w innego rodzaju działalności na rzecz grupy (niekoniecznie działalności przestępczej) ze świadomością, że przyczyni się do osiągnięcia przestępczych celów przez całą grupę np. wynajem mieszkania, samochodu. Od strony podmiotowej przestępstwo z art. 258 § 1 k.k. może być popełnione jedynie umyślnie - sprawca musi mieć świadomość przynależności do grupy, akceptować jej cele i formy działania. Nie jest konieczna wiedza o szczegółach organizacji czy struktury grupy ani też znajomość wszystkich jej członków, ale istotne jest, by działał ze świadomością, że oprócz niego w proceder zaangażowane są także inne osoby, by działał w sposób utrudniający rozbić grupy.

Oceniając w tym kontekście zebrany w sprawie materiał dowodowy – w szczególności opatrzony klauzulą poufności – należało uznać, iż nie pozwalał on na dokonanie jednoznacznych i niebudzących wątpliwości ustaleń o przynależności oskarżonych do zorganizowanej grupy przestępczej. Wszyscy oskarżeni konsekwentnie, od początku zaprzeczali swemu udziałowi w zorganizowanej strukturze przestępczej, choć nie negowali, iż znali się wzajemnie (z lat szkolnych, czy z toczących się z ich udziałem postępowań karnych). Podkreślić należy, że Sąd Okręgowy uznał za wiarygodne wyjaśnienia oskarżonych, w zakresie w jakim opisali oni swoje zachowania odnośnie czynu zarzucanego im w punkcie II aktu oskarżenia. Co również istotne, w znacznej mierze w oparciu o te wyjaśnienia dokonał ustaleń faktycznych uniewinniając trzech oskarżonych od popełnienia zarzucanego im czynu, a w odniesieniu do K. P. i D. K. ustalając – zgodnie z ich wersją, - iż przypadkowo poznany mężczyzna zaproponował im, by za wynagrodzeniem przewieźli dla niego kartonowe pudełka z odkażonym alkoholem. Sąd I instancji wskazał, że wyjaśnienia oskarżonych były w tym zakresie spójne, konsekwentne, wzajemnie się uzupełniały, a okoliczność, iż oskarżeni się znali nie może być traktowana jako przesłanka uzasadniająca prawdopodobieństwo wspólnego popełnienia przestępstw. Brak jest jednocześnie w pisemnych motywach wyroku szczegółowej analizy i ważkich argumentów uzasadniających odmienne potraktowanie wyjaśnień oskarżonych w zakresie zarzutu z punktu I aktu oskarżenia. W szczególności zebrane materiały poufne, które w przekonaniu Sądu Apelacyjnego wymagały wyjątkowo drobiazgowej analizy i weryfikacji, również z uwagi na nieostrość i wieloznaczność używanych sformułowań (co zasadnie podkreślił obrońca K. P. i D. K.), nie pozwalają w sposób niewątpliwy przyjąć, iż oskarżeni świadomie uczestniczyli w przestępczej strukturze. Przy braku dowodów pozwalających na skuteczną weryfikację nagranych rozmów telefonicznych, ich analiza i wskazanie fragmentów determinujących poczynione ustalenia faktyczne, winny być wyjątkowo precyzyjne. Sąd Okręgowy wykazał powody, dla których część dowodów uznał za wiarygodne, a części tego waloru odmówił, jednakże wnioski wyprowadzone z dokonanej oceny są zbyt daleko idące. W szczególności brak jest bowiem jednoznacznych dowodów wskazujących, by oskarżeni realizowali określone i z góry wyznaczone zadania, by ich działalność wpisywała się w ustalony podział ról, określoną hierarchię i współpracę wielu osób. Brak dowodów, że „identyfikowali się” z działaniami przestępczymi podejmowanymi przez inne osoby, by utożsamiali się z taką grupą.

W konsekwencji uznać należało, że zgromadzony materiał dowodowy nie pozwalał na przypisanie żadnemu z oskarżonych przestępstwa z art. 258 § 1 k.k. To zaś oznaczało konieczność uniewinnienia oskarżonych od popełnienia zarzucanego im czynu, a także uchylecia orzeczenia w zakresie kary łącznej wymierzonej K. P. i D. K..

Na marginesie jedynie zaznaczyć należy, iż Sąd II instancji nie podzielił argumentów podnoszonych w zarzutach apelacyjnych, a dotyczących braku przestępstw popełnionych w ramach grupy, jako okoliczności przemawiającej przeciwko przypisaniu odpowiedzialności z art. 258 § 1 k.k. oraz naruszenia prawa do obrony z uwagi na objęcie części materiału dowodowego klauzulą poufności. W odniesieniu do pierwszego ze wskazanych zarzutów przypomnieć bowiem należy, iż przestępstwo z art. 258 § 1 k.k. ma charakter formalny, a wśród jego ustawowych znamion brak jest warunku popełnienia jakiegokolwiek przestępstwa lub przestępstwa skarbowego. Ustawodawca mówi jedynie o strukturze „mającej na celu popełnianie przestępstw”. A zatem sprawca odpowiadał będzie za przynależność do grupy nawet wtedy, gdy jeszcze żadne przestępstwo nie zostało przez grupę popełnione. Wystarczy, że jest ono „celem” działania grupy.

W odniesieniu zaś do argumentów dotyczących naruszenia prawa do obrony z powodu tajności części dowodów, należy jedynie podnieść, iż ograniczenia w dostępie do zbioru informacji należących do ustawowo określonych kategorii są celem, przyczyną i istotą obowiązywania ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz.U. z 2010 r., nr 182, poz.1228). Ich naturalną konsekwencją jest zatem utrudniony dostęp do źródeł i zgromadzonych dokumentów. Przyjmując, iż powyższe narusza prawo do obrony, należałoby z góry wykluczyć możliwość stosowania wymienionej ustawy w postępowaniach karnych. Biorąc pod uwagę, że ograniczenia te dotyczą także innych uczestniczących w postępowaniu podmiotów (również Sądu, który z niejawnym materiałem dowodowym – tak jak obrońcy – zapoznawał się wyłącznie w kancelarii tajnej) nie sposób przyjąć, by tego rodzaju ograniczenia w sposób nieuzasadniony i nadmierny utrudniały, czy nawet „uniemożliwiały” wypełnienie obrońcy jego roli procesowej.

Odnosząc się natomiast do drugiego z czynów przypisanych oskarżonym K. P. i D. K., należy wskazać, iż poczynione przez Sąd Apelacyjny korekty orzeczenia Sądu I instancji dotyczyły zarówno opisu popełnionego przestępstwa, jak i jego kwalifikacji prawnej.

Z prawidłowych w tym zakresie ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Okręgowy, wynika, że oskarżeni przynajmniej dwukrotnie uczestniczyli w czynnościach polegających na załadunku do samochodów przynajmniej 2.100 litrów napojów wytwarzanych w nielegalnej rozlewni, a w dniu 10 maja 2010 roku zostali zatrzymani podczas przewożenia 100 litrów, uprzednio załadowanych do samochodu, odkażonych napojów spirytusowych.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, opisane zachowanie wypełnia znamiona pomocnictwa do przestępstwa wprowadzenia do obrotu napojów spirytusowych spenalizowanego w art. 42 ust. 1 ustawy z dnia 18 października 2006 roku o wyrobie napojów spirytusowych oraz rejestracji i ochronie oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych (Dz.U. 2013.144). W szczególności nie sposób zaakceptować przyjętej przez Sąd Okręgowy koncepcji, iż zachowanie polegające na załadunku napojów spirytusowych do pojazdów wypełniało znamiona pomocnictwa, zaś niedokończony (z powodu zatrzymania przez Policję) przewóz tych napojów stanowił usiłowanie popełnienia przestępstwa. Wszystkie podjęte przez oskarżonych działania - zarówno uczestniczenie w załadunku, jak i przewozie odkażonego alkoholu – należało ocenić jako czynności ułatwiające popełnienie czynu z art. 42 ust. 1 wymienionej wyżej ustawy. Wskazane przestępstwo polegające na wprowadzeniu do obrotu napojów spirytusowych wytworzonych w sposób niezgodny z ustalonymi w odrębnych przepisach: sposobem produkcji, warunkami technologicznymi i parametrami jakościowymi, ma charakter formalny. Dla jego popełnienia nie jest konieczne wprowadzenie opisanych napojów na rynek, wystarczające jest podjęcie starań umożliwiających obrót. I taki charakter miało zorganizowanie przez nieustalonego mężczyznę transportu butelek z uprzednio odkażonym alkoholem na R.. Natomiast zachowanie oskarżonych K. P. i D. K. (załadowanie 2.100 litrów zabutelkowanych i umieszczonych w kartonach napojów spirytusowych) stanowiło realną pomoc dla wymienionego mężczyzny, pozwalającą na szybsze i sprawne przewiezienie towaru, ułatwiające jego dalszą dystrybucję. Próba przewiezienia 100 litrów napojów, zakończona niepowodzeniem z powodu interwencji Policji, stanowiła zaś kontynuację podjętych uprzednio czynności pomocnictwa i objęta była tym samym zamiarem (art.12

k.k.). Dlatego zakwalifikowanie jej jako czynności o odrębnym charakterze prawnym i w odmiennej formie stadialnej, nie było uzasadnione.

Sąd Apelacyjny uznał również, iż z zebranego materiału dowodowego nie wynika, by nieustalony mężczyzna, któremu dokonanie przestępstwa ułatwiali oskarżeni K. P. i D. K., zamierzał dokonać czynu polegającego na odkażaniu alkoholu, jak również by był podmiotem realizującym znamiona przestępstw opisanych w art. 12 a ustawy z dnia 2 marca 2001 roku o wyrobie alkoholu etylowego oraz wytwarzaniu wyrobów tytoniowych oraz art.44 ustawy z dnia 18 października 2006 roku o wyrobie napojów spirytusowych oraz rejestracji i ochronie oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych. Nie ustalono osób, które dokonywały odkażenia czy wytwarzały napoje alkoholowe i spirytusowe bez wpisu do rejestru. Ustalono jedynie – min. w oparciu o opinię biegłego i wyjaśnienia oskarżonych, że załadowali oni do samochodów i przewozili na R. napój spirytusowy, już po jego odkażeniu. Powyższe, w oczywisty sposób ułatwiało wprowadzenie tego napoju do obrotu, nie zostało natomiast w żaden sposób wykazane, by czynności te (załadunek i przewóz) ułatwiły dokonanie samego odkażania alkoholu lub jego wyrób bez wpisu do rejestru. Brak jest na powyższe jakichkolwiek dowodów. A zatem należało przyjąć, iż K. P. i D. K. nie ułatwili popełnienia przestępstwa z art. 12a i 13 ustawy z dnia 2 marca 2001 roku o wyrobie alkoholu etylowego oraz wytwarzaniu wyrobów tytoniowych (Dz.U. z 2001 r., nr 31, poz.353) ani art. 44 ustawy z dnia 18 października 2006 roku o wyrobie napojów spirytusowych oraz rejestracji i ochronie oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych.

Na marginesie jedynie zasygnalizować należy, iż nie znalazł akceptacji podnoszony przez obrońcę oskarżonych zarzut dotyczący zanegowania rodzaju substancji alkoholowej będącej przedmiotem przestępstwa. Wbrew stanowisku apelującego, Sąd Okręgowy zasadnie przyjął, iż ciecz znajdująca się w butelkach, które załadowali do samochodów, a następnie przewozili oskarżeni była napojem spirytusowym. Istotnie, legalna definicja zawarta w art. 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady WE nr 110/2008 z dnia 15 stycznia 2008 r. (DZ.Ur.UE.L nr 39, str.16) wskazuje, iż cechą napoju spirytusowego jest m.in. „przeznaczenie do spożycia przez ludzi”. Kwestionując powyższe w odniesieniu do zabezpieczonej podczas zatrzymania oskarżonych cieczy, obrońca wskazał - powołując się m.in. na wydaną w sprawie opinię biegłego i wspierając się fragmentem uzasadnienia Sądu Okręgowego, iż „w płynach stwierdzono obecność izopropanolu, który dyskwalifikuje przeznaczenie płynów do spożycia”. Podnieść jednak należy, że argumenty te przytoczone zostały wybiórczo, albowiem - co również wynika z opinii biegłych - stwierdzona domieszka izopropanolu nie stanowiła zagrożenia dla osób spożywających tę mieszaninę. Istotne znaczenie dla szkodliwości działania alkoholu izopropylowego ma bowiem jego stężenie. Oczywistym przy tym jest, że wskazane przepisy Rozporządzenia oraz inne określające wymogi technologiczno – jakościowe dotyczące wytwarzania napojów spirytusowych regulują proces legalnego ich wyrobu, natomiast przepisy karne zawarte w ustawie z dnia 18 października 2006 roku o wyrobie napojów spirytusowych penalizują działania polegające na naruszeniu zasad i wymagań legalnego procesu produkcji. W konsekwencji zawsze napoje będące przedmiotem działalności przestępczej nie będą spełniać wszystkich wymagań określonych w przepisach dotyczących legalnej produkcji. Gdyby je bowiem spełniały, ich wytwarzanie przestałoby być przestępstwem.

Odnosząc się natomiast do kolejnej, podnoszonej przez obrońcę oskarżonych P. i K., kwestii wartości napojów spirytusowych będących przedmiotem opisywanego przestępstwa i przyjęcia, że wartość ta (80.000 zł) była znaczna, Sąd Apelacyjny uznał argumenty skarżącego. W pisemnym uzasadnieniu Sąd I instancji wskazał, iż przypisując wymienionej kwocie znamię „znacznej wartości” kierował się przede wszystkim zasadami współżycia społecznego, nie precyzując jednak szczegółowo ani rodzaju tych zasad ani motywów wyboru takiego wyznacznika. Tymczasem, wobec braku ustawowych definicji znamienia „znacznej wartości” napojów spirytusowych w opisywanych wyżej aktach prawnych, należy uznać – kierując się wykładnią systemową – iż pomocnicze znaczenie ma w tym wypadku art. 115 § 5 k.k., a zatem wartość będzie znaczna, gdy w dacie czynu przekroczy 200.000 zł. Brak jest powodów, by uznać, że zamiarem ustawodawcy było zastosowanie - w odniesieniu do napojów alkoholowych i spirytusowych - odrębnej miary wartości, niż używana wobec innego rodzaju mienia, definiowana w art.115 § 5 k.k. (podobnie K. Kremens w Systemie Prawa Karnego pod red. prof. M. Bojarskiego, str.713)

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd II instancji przyjął, iż ilość alkoholu będąca przedmiotem przestępstwa przypisanego oskarżonym K. P. i D. K. nie była znaczna, a w konsekwencji zachowanie oskarżonych nie mogło zostać

zakwalifikowane jako wypełniające dyspozycję art. 42 ust. 3 ustawy z dnia 18 października 2006 roku o wyrobie napojów spirytusowych oraz rejestracji i ochronie oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych (Dz.U. 2013.144).

Powyzsze zmiany w treści rozstrzygnięcia skutkować musiały wymierzeniem oskarżonym K. P. i D. K. nowej kary.

Nie ulega wątpliwości, że podjęte przez oskarżonych działania ułatwiające innej osobie popełnienie przestępstw, były społecznie szkodliwe. Obaj oskarżeni mieli świadomość, iż udzielają wsparcia do dystrybucji nielegalnie wyprodukowanego alkoholu, którego sprzedaż nie tylko oznacza straty finansowe dla Skarbu Państwa czy legalnych producentów, ale przede wszystkim może szkodzić zdrowiu ewentualnych konsumentów. Oskarżeni popełnili przestępstwo z pobudek materialnych, działali umyślnie i w warunkach czynu ciągłego, co wpływa zwiększa stopień szkodliwości ich czynu. Z drugiej jednak strony, zmiany w zakresie ustaleń faktycznych i kwalifikacji prawnej przypisanego oskarżonym przestępstwa (zwłaszcza wyeliminowanie okoliczności dotyczących pomocnictwa do przestępstwa odkazania napojów spirytusowych i przyjęcia, że były one znacznej wartości), musiały skutkować również zmianą na korzyść w odniesieniu do orzeczonej kary. Sąd Apelacyjny wymierzył K. P. i D. K. kary grzywny w wysokości 300 stawek dziennych po 30 zł każda, uznając je za kary adekwatne do stopnia winy i społecznej szkodliwości czynu. Należało mieć na względzie krótki okres działania obu oskarżonych, a nadto okoliczność, iż udzielona przez nich pomoc, choć realna, była również przypadkową – oskarżeni zgodzili się dla zarobku załadować samochody nielegalnym alkoholem i przewieźć go, natomiast nie ulega wątpliwości, że w razie ich odmowy, czynności te wykonałaby inna osoba – a zatem ich postawa nie determinowała powodzenia i skuteczności akcji przestępczej. Obaj oskarżeni pracują, są młodymi osobami i nie mają nikogo na utrzymaniu. W ocenie Sądu Apelacyjnego kara grzywny będzie dla nich wystarczającą i realną sankcją za popełnione przestępstwo.

W pozostałej części wyrok Sądu I instancji został utrzymany w mocy.

Wynagrodzenie obrońcy z urzędu oskarżonego T. K. ustalone zostało w oparciu o przepisy § 2 ust. 3 i § 14 ust. 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2002 r., Nr 163, poz. 1348 ze zm.)

Na podstawie art. 634 k.p.k. i art. 624 §1 k.p.k Sąd zwolnił oskarżonych K. P. i D. K. od obowiązku ponoszenia kosztów postępowania pierwszo- i drugoinstancyjnego, przenosząc je na rachunek Skarbu Państwa.